

Demografia społeczna (wykład) - 2019/2020

Opis zajęć

Informacje ogólne

Prowadzący: dr hab. Jadwiga Plewko

Organizator: Wydział Nauk Społecznych - Instytut Socjologii

Liczba godzin tydzień/semestr: 2/30

Język wykładowy: Język polski

Cele przedmiotu

C1 - zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami, zjawiskami i procesami demograficznymi oraz ich społecznymi następstwami w świetle wybranych teorii ludnościowych

C2 - zapoznanie studentów ze źródłami, metodami i znaczeniem badań ludnościowych;

C3 - przedstawienie problemów ludnościowych współczesnego świata i Polski, w szczególności społecznych uwarunkowań i konsekwencji procesów ruchu naturalnego i wędrownego oraz polityki ludnościowej

Wymagania wstępne

Znajomość podstaw socjologii

Efekty kształcenia dla przedmiotu

WIEDZA

Ma podstawową wiedzę o demograficznych wymiarach życia społecznego i zależnościach między procesami ludnościowymi a procesami społeczno-ekonomicznymi i kulturowymi (K_W02)

Zna metody, techniki i narzędzia pozyskiwania i analizy danych pozwalające opisywać i wyjaśniać zjawiska i procesy demograficzne (K_W03)

Zna podstawy wiedzy teoretycznej w zakresie form i dynamiki zmian ludnościowych w populacji (K_W04)

UMIĘJĘTNOŚCI

Posiada podstawowe umiejętności w zakresie obserwacji i identyfikacji zjawisk demograficznych (zwłaszcza wzorów ruchu naturalnego i wędrownego ludności) i interpretacji ich przebiegu (K_U01)

Potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę teoretyczną i dobierać właściwe argumenty w debacie publicznej na temat rozwiązywania konkretnych problemów społeczno-demograficznych (K_U04)

Potrafi wykorzystać posiadaną wiedzę demograficzną dla samodzielnego identyfikowania interesu społecznego w obszarze polityki ludnościowej i formułować własne sądy na temat kierunków i celów jej rozwoju (K_U02)

Student potrafi korzystać w stopniu podstawowym z literatury demograficznej w języku angielskim (K_U08)

KOMPETENCJE

Zauważa konieczność i wyrabia w sobie umiejętność ciągłego obserwowania zjawisk ludnościowych i potrzebę poszerzania wiedzy w tym zakresie (K_K02)

Metody dydaktyczne

Wykład konwencjonalny; wykład z prezentacjami multimedialnymi; prezentacja źródłowych materiałów demograficznych i statystycznych oraz raportów z badań ludnościowych dla zapoznania studentów ze sposobami praktycznego korzystania z nich; wprowadzenie metod dyskusyjnych dla weryfikacji nabywania przez studentów umiejętności identyfikacji i interpretacji przyczyn, przebiegu i skutków społecznych zjawisk i procesów demograficznych oraz obserwacji i oceny aktualnych zdarzeń ludnościowych i kierunków polityki ludnościowej realizowanej w Polsce

Treści programowe przedmiotu

Problematyka wykładu:

1. Populacja i jej jednostki elementarne – stan ludności, struktura i dynamika ludności, cechy populacji
2. Zdarzenia ludnościowe
3. Procesy demograficzne
4. Źródła danych demograficznych – rejestry i spisy ludności
5. Metody analizy demograficznej – współczynniki demograficzne, siatka demograficzna i analiza kohortowa, tablice wymieralności, prognozowanie demograficzne
6. Rozwój i prawidłowości procesów ludnościowych w Polsce i w świecie oraz prognozy demograficzne
7. Procesy modernizacji, przejście demograficzne, przejście epidemiologiczne
8. Przejście mobilności przestrzennej, procesy urbanizacji
10. Eksplozja i implozja ludnościowa, reprodukcja ludności, starzenie się populacji
10. Drugie przejście demograficzne i jego społeczne konsekwencje
11. Polityka ludnościowa: cele, kierunki, instrumenty działania
12. Teoria ludności T. Malthusa i neomaltuzjanizm, teoria optimum zaludnienia
13. Teorie płodności
14. Teorie umieralności
15. Mechanizmy procesów migracyjnych i teorie migracji

Kryteria oceny i sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia

Weryfikacja efektów kształcenia nastąpi na podstawie wyników egzaminu ustnego oraz oceny zaangażowania studentów w merytoryczne dyskusje w trakcie zajęć.

Na ocenę bardzo dobrą:

(W) Student zna wszystkie metody, techniki i narzędzia pozyskiwania i analizy danych demograficznych oraz wszystkie koncepcje teoretyczne wyjaśniające podstawowe zmiany ludnościowe w populacji

(U) Potrafi w pełni wykorzystać posiadaną wiedzę (także zdobytą z literatury anglojęzycznej) i formułować własne sądy na temat zjawisk i polityki ludnościowej

(K) Bardzo często w trakcie zajęć bierze udział w dyskusjach dotyczących znaczenia rozwoju populacji

Na ocenę dobrą:

(W) zna większość metod, techniki i narzędzi pozyskiwania i analizy danych demograficznych oraz większość koncepcji teoretycznych wyjaśniających podstawowe zmiany ludnościowe w populacji

(U) potrafi w znacznym stopniu wykorzystać posiadaną wiedzę i formułować własne sądy na temat polityki ludnościowej; potrafi posługiwać się terminologią angielską w odniesieniu do zjawisk demograficznych, ale nie potrafi szerzej korzystać z literatury specjalistycznej w tym języku

(K) Dość często bierze udział w dyskusjach na temat rozwoju populacji i polityki

ludnościowej

Na ocenę dostateczną:

(W) zna wybrane metody, techniki i narzędzia pozyskiwania i analizy danych demograficznych oraz niektóre koncepcje teoretyczne wyjaśniające podstawowe zmiany ludnościowe w populacji

(U) potrafi w znikomym stopniu wykorzystać posiadaną wiedzę i formułować własne sądy na temat polityki ludnościowej; w bardzo słabym stopniu posługuje się terminologią z zakresu demografii w języku angielskim

(K) Rzadko uczestniczy w dyskusjach na temat rozwoju populacji i polityki ludnościowej

Na ocenę niedostateczną:

(W) student nie zna żadnych metod, technik i narzędzi pozyskiwania i analizy danych demograficznych, nie posiada też wiedzy w zakresie teoretycznych koncepcji wyjaśniających podstawowe zmiany ludnościowe w populacji

(U) Nie potrafi wykorzystać posiadanej wiedzy dla formułowania własnych sądów na temat polityki ludnościowej; nie posługuje się językiem angielskim w zakresie problematyki demograficznej

(K) Nigdy nie bierze udziału w dyskusjach na temat rozwoju populacji i polityki ludnościowej

Literatura podstawowa i uzupełniająca

Literatura podstawowa:

Okólski M., Demografia zmiany społecznej, SCHOLAR, Warszawa 2004

Okólski M., Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie, SCHOLAR Warszawa 2005

Okólski M., Fihel A., Demografia. Współczesne zjawiska i teorie, Scholar, Warszawa 2012

Główny Urząd Statystyczny, Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników, Warszawa 2012

Krywult-Albańska M., Spis powszechny jako źródło informacji o ludności, „Studia Socjologiczne” 2012, nr 4 (207), s. 87-107

Dymek Z., Ruch naturalny ludności, w: Sytuacja demograficzna województwa lubelskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i gospodarczej, red. J. Hryniewicz, A. Potrykowska, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2017, s. 77-100

Żółtaszek A., Longevity – Can we afford it? The problem of households' direct health care expenditures in Poland, „Studia Demograficzne” 1(171) 2017, s. 27-48

Literatura uzupełniająca:

Przemiany demograficzne w Polsce w latach 90. W świetle koncepcji drugiego przejścia demograficznego, red. I. E. Kotowska, Warszawa 1999

Spisy ludności Rzeczypospolitej Polskiej 1921-2002, red. Z. Strzelecki, T. Toczyński, GUS, Warszawa 2002

Malthus Th., Prawo ludności, Warszawa 2003

Główny Urząd Statystyczny. Departament Badań Demograficznych: Prognoza ludności na lata 2008-2035, www.stat.gov.pl

Castles S., Miller M.J., Migracje we współczesnym świecie, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2011, rozdz.3

Plewko J., Mobilność przestrzenna migrantów poakcesyjnych z perspektywy indywidualnych doświadczeń polskich migrantów w Wielkiej Brytanii, w: Sytuacja demograficzna województwa lubelskiego jako wyzwanie dla polityki społecznej i

gospodarczej, red. J. Hryniewicz, A. Potrykowska, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa 2017, s. 171-187.

Główny Urząd Statystyczny, Rocznik Demograficzny 2017, Warszawa 2017

Główny Urząd Statystyczny, Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2017

Kierunek studiów: Socjologia (stacjonarne I stopnia)

Lokalizacja w planach rocznych:

Etap: [Rok II - Semestr 3](#)

Punkty ECTS: 4

Forma zaliczenia: Egzamin